NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 13. decembra 1854. *List 99.*

Ali imamo res malo dobrih domačih krav za molžo?

Znano je, da marsikteri kmetíi je kravica poglavitna podpora, tako rekoč, rediteljca cele družine. Vsaka gospodinja pa tudi vé, da med kravo in kravo je velik razloček o molži, čeravno se vsim enaka klaja poklada. Dasi tudi dobre molzne krave povsod višje cenijo in vsak le tacih želí, je vendar čudno, da se tožbe tako pogostoma in povsod slišijo, da dobrih molznih krav manjka. Ker se tedaj te pritožbe tako pogostoma slišijo, bi smeli misliti, da niso prazne. Preden pa se v pretres tega spustimo, je treba, da se ozremo enmalo po naših krajih, in da primerjamo domačo živino s ptujo, veliko hvaljeno.

Našim kravam se oponaša, da ne molzejo dovelj, in priporoča se ptuja goveja živina namesto njih. Pa ne vém: ali je to popolnoma resnično, — ne vém: ali ni nekoliko krivice o tem; ne vém: ali je prav, da bi imeli le po ptujem segati, če imamo tudi doma dobro blago in cenejše. Pa prosim, da me bravci dobro razumejo. Če se potegujem za domačo živino, ne pojem hvale domači živinoreji, ampak le to terdim, da blago samo po sebi je dobro, in da iz tega blaga bi se znalo toliko narediti, da bi smeli zadovoljni biti z domačimi plemeni in da bi ne bilo ravno treba želeti ptujih drazih krav. Kaj mar nimamo majhnih krav, ki so dobre za molžo? Imamo jih. Res je, da velika živina ima za mesarja večjo vrednost — pa mi govorimo tukaj pred vsem od mleka za naše navadne manjše kmetije, in rečemo, da tem ni vstreženo z veliko in teško živino, ampak z dobro molzno.

Če je tedaj gotovo, da imamo tudi med našo domačo majhno zivino dobre mlekarce: kako je to, da je le malo tacih in da se pritožbe med kmeti tako pogostoma slišijo, da so dobre molzne krave vendarle redke? Če je v eni vasi 5 dobrih, vprašamo, zakaj jih pa ni 10, 20 ali 30? In kako bi se dalo temu pomagati?

Če hoče zdravnik ozdraviti bolnika, mora pred vsim bolezni do korenine priti, to je, on mora vzrok njeni spoznati. Dokler tega ne spozna, je ozdravljanje njegovo le tavanje po temoti, in če ga ozdravi brez tega spoznanja, se mu je le naključilo, da je pravo zdravilo zadel.

Korenina pa, da naše domače plemena niso to, kar bi znale biti, tičí: 1) v stari navadi, 2) v neznanosti boljšega, in 3) v nečimernosti reje in oskerbovanja domačega blaga.

Perva korenina malomolznih domačih krav je stara navada. Navada nas je okleniła v železno srajco, čeravno nočemo in ne čutimo tega oklepja. Že od nekdaj je bilo pri nas več slabih kakor dobrih krav; že naši očetje in stari očetje so tožili o tem; nadloga slabih krav je tedaj že silo stara, pa nehoté smo se navadili te nadloge, da jo zdej skor že manj čutimo. Veči del kmetov je, ki mislijo, da to že mora tako biti in da ne more drugač biti, tedaj terpí to nadlogo s poterpežljivostjo in ne skuša, se je znebiti. Navada v dobrem in slabem naredí človeka, da ravna po starem. Tudi v tistih deželah, kjer je že od starih časov živinoreja dobra in imenitna, ravnajo sedanji gospodarji po starem — toda k sreči po dobrem starem, in ne smé se vsa hvala njim pripisovati; če bi ne bili dobre podedovali (poerbali), bi morebiti ravno tako ne imeli dobre živine, kakor je naši kmetovavci nimajo, ker je niso prejeli od svojih očetov. Tako je navada v vsem res železna srajca; človek se navadi jarm navade nositi, da ga še ne čuti — da misli, da mora tako biti! Tako oklenjeni v staro navado mislijo tudi naši kmetovavci, da njih živina že mora taka biti.

Druga korenina je, da kmetovavci ne poznajo boljšega, ker ne vidijo boljših izgledov od tacih večjih posestnikov, ki bi imeli živinorejo zmiraj na boljše ravnati, kakor učé to gotove skušnje izurjenih živinorejcev, ali pa, ker dobrih izgledov nočejo posnemati, če jih tudi vidijo, ker so še presilno zakopani v tisto temo, ki jim pravi, da kmetovavcu se ni nič učiti treba. Ali sčasoma bo že prišel neki zdravnik na svet — saj že zlo terka na vrata — ki bo prederl mreno na očeh, da bojo vsi spregledali. Ta zdravnik je — sila ali potreba. Sila je naj bolja učiteljca v vsih časih bila: sila je mati skor vsih zboljšikov, poprav in znajdb. Sila bo prišla tudi učit kmetijstvo. Naši umni kmetovavci pa ne čakajo te učiteljce, in blagor jim!

Tretja korenina je nečimernost o reji in oskerbovanji živine. Naj nam nihče ne zameri, če ne moremo hvaliti, česar ni hvale vredno. Poglejmo v svoje hleve: kakošni so večidel? — nizki, tesni, temni vmazani, blatni, da je joj! — poglejmo: kako neredno se poklada živini, enkrat zgodaj, enkrat pozno; zdaj z bètom zdaj s psom; enkrat dobra klaja, drugikrat spridena! — poglejmo: kako se molze: ne ob stanovitnem času, in da nemarna kravarica pred opravi molžo, puša mleko v vimenu! — tù so skozi celo leto krave zaperte v soparno ječo, tam se klatijo veči del leta po golih spašnikih! — po plemenu gré živina kakor in kadar ravno pride! — za dobrega bika ni skerbí, če bi se mogel tudi imeti! — pri reji telet ne gledajo na to, da bi le take si priderżali, ki so od dobrih molznih krav; vsako je prav, če okoljšine ravno tako nanesó! — pervega mleka ne privošijo teletom, ker mislijo, da jim je nezdravo! — štrigljati mlade in stare goveda se ljudèm smešno zdí: štrigljati, mislijo, je le za ko-

nje; če ima govedo več blata po stegnih, bolj zdravo je, mislijo! To so važniše napake, ki se godé pri živinoreji in ki pokvarjajo domače blago, ki bi bilo v marljivih rokah dobro in tako dobro morebiti kakor ptuje. (Dalje sledí.)

Starozgodovinski pomenki.

O imenih rek Save, Sore, Drave, Mure, Anasa.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje).

Na koncu tega članka naj nam dobrovoljni čitatelji še dovolijo malo modrovanja.

Zemlja še je povsod ohranila spominke na bilost starih narodov. Tako spominjajo veliki grobovi v Italii na nekdanjost Etruskov, — v dnešnji Rusíi velike mogile, „kurgani“ imenovane, na bivanje Skitov, — visoki griči, „belhi“ imenovani, v Galii na stanovanje Galov ali Keltov. Je li v Noriku megla popila vse te spominke? Da bi bili Rimljani vse perve gališke stanovnike pokončali, tega nemore nikdo dokazati, marveč vsi zgodovinarji terdijo o galiških božanstvih, rodovinah itd. Ti ostanjki so torej se mogli ohraniti do 6. stoletja po Kristovem rojstvu, če že drugod ne, saj po gorah. Gore so zveste ohraniteljke starih rodov in šeg. Tako so kalidonske gore še ohranile keltiške plemena, pirenejske iberske, in jaruge starega Hema tračiške. Norikum, bogme! ni ravna zemlja, ampak njegove gore so prikladne za zavetje starih narodov. Pokažite nam ostanjke starih Galov! Celó visoke solnogradske tore nič ne skrivajo gališkega življa, marveč dosti rečí opominja na slovenski, kakor ostroumni zgodovinoslovec Koch-Sternfeld pričuje.

Skušnja nas učí, da, kjer novi rod s starim se zmeša, nov jezik se rodí. Tako nahajamo romonški jezik v Švajci in na Turoljskem retsko-latinsko-nemško zmes; tako furlanskega, tako rumunskega v Valahii in Moldavi. Kje se kaj takošnega nahaja v Noriku? Ali je prišelec Slovenec vse ostanjke starih življev pokončal? Od tega nam zgodovinarji unega časa nič ne razodevajo. Ali so morda prišelci Slovenci poslovenili gališke ostanjke sistematično kakor Nemci stare Pruse in polabske Slovane? Tudi o tem ni nikakošnega sledú.

Bi morebiti kdo utegnil rêči: germanski rodovi, kteri so od leta 400—600 po Noriku razsajali, so gališke plemena seboj vlekli v Italijo, v Hispanijo, v Afriko in Bog vé kam še, in Slovenci so vso zemljo prazno našli. Kdo si upa takošno terdenje z dokazi podpirati? Pred kritičnim zgodovinoslovjem ne bo obveljalo mnenje, da so germanski narodi živeli v Noriku *), kakor omikavno (kulturno) ljudstvo. Zato tudi ni nikakošnega spomina na njihovo bivanje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem. Sedanji Nemci frankovskega in bavarskega plemena so nas že tukej našli, in nas v dnešnje meje spravili.

(Konec sledí.)

*) Razun dnešnje provincije doljne in gornje Austrije. Kdo nam bode enkrat spisal kritiško zgodovino tako zvane „Völkerwanderung“. Nemci so že vse dôbe svoje domovinske historije osvetili, ali te se nobeden noče lotiti. Res ima žalostne partije; ali ne bojte se jezeroletni sosedi Nemci našega oponašanja! Naj počiva divjost unih vékov pod globokimi gomilami. Ljubimo se sedaj in koristimo eden drugemu v veku človečljivosti! Božja previdnost nas je ozko združila; kdo more zoper njo? Pis.

Slovstvine rečí.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Konec.)

Pričal — pa menda tudi izpričal sem s poštenimi veljavnimi pričami, kako je bilo nekdaj, kako lepo po starem je zastran rabe glagolov nedoveršivnih pri vseh bratih naših po kervi še vse, kako lepo po starem je veliko veliko tudi pri nas še dandanašnji. Poderli so se vsi 4 stebri (posljû, odpušču, — sljû, predajû), ki so nosili na sebi nasprotno misel. Poderlo se je tedaj tudi tisto pravilo od nasebnosti in od doveršenosti djanja, zato ker se je opiralo na krivo, poderto misel.

Nasprotna spisa pa menda nista tudi med seboj edinih misli; po pervem bi se moralo (vsaj dosledno) govoriti: postava ukaže, zapové, prepové; — po drugem pa prav po staroslovenski, tedaj tudi po misli gospoda C—e in po moji: „postava ukazuje, zapoveduje, prepoveduje, kdo gré (sem)? oče grejo“ itd. Drugega gosp. nasprotnika je zapeljalo menda le prehudo modrovanje, to je, premodroznansko presojevanje djanja in besede „vabiti“ itd. Da nam oznanujejo glagoli doveršivni včasih tudi voljo, to je pogodil; ali to ni (kakor vemo) pravi sed. čas. Tudi mu jo mora vsak poterditi (kakor sem mu jo že jaz), da smemo od djanja, ki je po pameti res že minilo, tudi s pretekl. časom govoriti. To sem svetoval tudi jaz že lani v „Bčeli“, p.: „Nev. je prinesel (dobil) novico, bringt, erhält“. — Močno se toraj nadjam, da bo ta gospod, premislivši dobro vse, prevergel misel svojo ljubi slovenščini na veliko korist, sebi pa na veliko čast. Vozka vozka vodica naji loči.

Res je, da se (po prigovoru v 69. listu „Novic“) lahko zgodí, da kdo pošilja, pa ne pošlje; kupuje, pa ne kupi, prisega pa ne prisežе itd. — ali ravno tako resnično je, da je tisti, ki kupuje, pošilja, prisega itd., že večkrat, kupil, poslal, prisegel, — da morebiti ravno zdaj kupuje, pošilja ali pa prisega in da bo nemara še večkrat kupil, poslal itd. Premišljumo besede Dalm. v ps. 147 (146): On (Bog) ozdravlja, — obežuje (rane), — pošilja svojo besedo itd. Bo li kdo rekel, da pošilja, pa ne pošlje; da ozdravlja, pa ne ozdravi itd.? Res, da bi bilo prav po slovenski rečeno: „ta zdravnik vsakega ozdravi (more, lahko, kann), mene pa že dolgo ozdravlja, pa me ne ozdravi“ (ne more ozdraviti); „že dolgo pošilja, pa ne pošlje“ (ne more ali noče) poslati itd. Ali kdor je razumel dobro nauk od rabe glagolov doveršivnih in nedoveršivnih, da so nedoveršivni dvoji: terpežni in ponavljavni, — da morajo zadnji dvoji včasih (kakor v zgornjih izgledih) dvojo službo opravljati: terpežni pripovedovati djanje terpeče in večkratno, ponavljavni večkratno in terpeče (enkratno) djanje; — na kratko: kdor je razumel, da nam pravijo ravno tisti glagoli nedoveršivni (p.: spim, pijem, delam) zdaj djanje terpeče (ich schlafe, ..), zdaj ponavljano (česki: spávam itd.): tisti si bo znani prigovor lahko razložil sam. Če vstane kedaj kak slovensk šegavec (humorist), ki bo rad pregrizoval besede, v glagolih slovenskih najde (bo našel) obilen vir šegavosti in šale. Če mi kdo pravi, „da zdaj pri očetu spí, lahko mu rečem: kako spiš, ko se z menoj méniš?“ Če mi kdo reče, „da je spal 6 tednov pri stricu, lahko mu rečem: oj zaspanè! — drugi kralj Matjaš!“ —

Kdor je spoznal dobro vse lastnosti glagola slovenskega, tisti bo dognal tudi lahko: zakaj smemo po drugih naklonih (razvun določn. naklona sed. č.) ne le

glagole veršivne (djanske), ampak tudi doveršivne rabiti; spoznal bo tudi, da prepoveduje Slovenec včasih bolje z glagolom veršivnim kot z doveršivnim; p.: „ne kradi, ne ubijaj“ (nam.: ne ubij nobenkrat).

S tem pa nočem nikomur velevati, da mora govor svoj kar na vrat na nos spremeniti, ravno zato ne, ker vem, da ima vsaka navada železno srajco. Počasi se pa tudi daleč pride. Naj me toraj nihče za prenapetega ne šteje. Z veseljem ugledujem, da perve besede moje niso bile bob v steno. — Bistra mladina slovenska, v tebe upam!

Slovanski popotnik.

* „Šolski prijatel“ se bode z novim letom nekoliko premenil. Razun šolskih rečí in zadev družtvinih sv. Mohora bo donašal tudi lepoznanske rečí mnozega zapopadka; izhajal bo pa vsaki mesec le enkrat na 2, ako se pa oglasi več naročnikov, na 3 pôlah. Za družbinike sv. Mohora bo veljal zanaprej 1 fl. sr. — za druge (nedružtvinike) pa 2 fl. 12 kr. na leto.

* Ravnateljstvo gospodarskega družtva horv. slav., v kterega področje za sadaj tudi narodni muzej spada, izvolilo je začasno do velikega zbora na mesto umerlega gosp. Rakovca gosp. dr. Praunsperger-a za tajnika družtva, ki bo tudi „gosp. novine“ vredoval, za tem pa njega in gosp. majora Mih. Sabljava za čuvarja nar. muzeja. Spet v dobrih rokah je vse. (Nev.)

* Starašina vsih katoliških duhovnov v našem cesarstvu in morebiti v vsi Europi je tačas veliki škof armenski rimskokatol. cerkve v Levovu (Lemberg) g. Sam. Štefanovič, ki, sedaj 104 let star, še zmiraj mašuje.

* „Serbski Dnevnik“, ki izhaja v Novem Sadu, smé zopet v Serbijo, kjer je bil poslednji čas prepovedan.

* Živa, časopis přirodnicky (natora, časnik natoroznansk), kteremu sta vrednika prof. dr. Jan. Purkyně in Jan. Krejči, in ki izhaja v Pragi že drugo leto, radostno naznanja nastop 3. tečaja, ker se nadja, da domorodci bojo, kakor dozdaj, verlo podpirali ta natoroznanski časopis, kterega se je izperva natiskovalo 1200, sedaj pa že 2000. — Lepo znamenje napredvajoče omike je, kjer se na vse strani koristno natoroznanstvo širi med narodom.

* Zvezek 3. „Časopisa muzea českeho“ je ne davnej prišel na svetlo.

* „Za božjo voljo! kako je to, da nemore človek za drage dnarje lojenih sveč v Zagrebu dobiti!“ — je neka gospa uprašala svečarja. „Ne čudite se temu gospa! ali ne veste, da so Francozi in Turki ves loj za razsvetljenje na slavo pada Sevastopolja pokupili“ (Nev.)

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Celovca. Govorí se, da se bo pokorivna delavnišnica (Zwangsarbeitshaus) tudi tukaj napravila, ker je pred 2 letoma umerli mestnjan Ferd. Kaufmann celo svoje premoženje v ta namen oporočil.

Iz Štajerskega naznanja časnik kmet. družbe, da, kakor letos, se bo tudi prihodnje leto na god presv. cesarja, 18. augusta, 100 darílnaj pridnišim poslom podelilo; vsako tako darílo znaša 20 fl. Kdor misli, da je vreden tacega darila, naj s prošnjim pismom, ki mora podpisano biti od gospodarja poslovega, ondašnjega fajmoštra in župana, se oberne poslednji čas do konca prihodnjega mesca na predstojnika kmetijske podružnice tiste okolice, v kteri za posla služi.

Iz Lutomera 8. dec. H. Spet približava se konec leta; zato naj mi bode pripuščeno ozreti se po njem: kakovo je bilo.

Od sprotuletja (pomladi) že je bilo v naši okolici za poljodelstvo in za naše vinograde osobito prikladno vreme. Čversto in lehko zamogli smo doganjati svoje zemljiščne opravila in le po redkem nas je kako neprilično vreme mudilo. Perva kop v vinogradih bila je zarad perhke zemlje po zbilni zimi lehka, in z manjšimi kakor navadnimi stroški opravljena. Bili smo zato veseli, da letos nam bode vinska terta dolgoletne rane izlečila (zacelila). Pa potegnil je drug veter: Že ob tertni rezi omuzavale so se očesa z rozg, ter se namerjavala je slaba tergatev. Čversto pognalo je letos rožje, posebno v bolje obdelanih toriščih; pokazalo še se nekaj grozdja, al po poprej mokrih in merzlih poletjih in jesenih slabe in omamljene terte so že pokazano grozdiče jele skrivati. Pripomogla je še k temu na zahodni strani naše okolice toča — s pridružtvom smoda in pikca *). Tergatev bila je letos raneja ko navadno, pa tudi pičla. Kjer se je druge leta po polovnjakih štelo, še letos na pinte ni bilo kaj računiti. Cena letošnjega vina lutomerske okolice bila je spervega po 110—125 fl. štertinjak (to je 400 pintov ali bokalov); po okusu sladko, boljše ko lani, močno, pa v toplem vremenu natergano postalo je že nekoliko rezno. Znamenit je letos njega prijetni cvet (duh ali aroma).

Odkar je ogerska mejna zabrana odstranjena, nas Madžari marljivo s svojim vinom previdjajo. — Sadje nas je letos celo zapustilo; silne gosence so nam cvetje z listjem požerle, in veliko čuda, da še je drevje živo ostalo. — V žetvi so reženi klasi le slabo donašali, na več krajih komaj da so dobili nečisto seme. Pšenica in ječmen bila sta po srednem, oves lep, prosa zdatne, fižol in vse sočivje še po volji, posebno lepo pa so se skazale tikve (buče) in pa koruza; krompir je bil lepši in zdravši, zelje in repa pa slaba, da si moramo od drujih krajev — Ptuja — dovažati. Ajdo — veliki kos živeža našega ljudstva — nam je preobilen mraz (slana) bil podrezal, da že sadaj drevenka (40 p.) po 3—4 fl. srebra velja. Svinska zabel kaže sploh dražejša postajati, ker ni ga zernja, ne želoda, ne sadja; vendar se dosihmal sloke svinje še po pravi ceni dobivajo. — Drugikrat kaj več.

Iz Dobrove poleg Ljubljane. A. P. — Tudi iz naše tihe dolinice naj kaj v „Novice“ povemo. — Letina je bila pri nas, kakor drugod, zavoljo prehude slane le srednja; vendar pa se je nam sočivje še precej dobro obneslo, — posebno pa korenje in repa. Tudi „veliko korenje“ smo pri nas poskusili. Vsejali smo ga z domačim korenjem vred na ravno tisto njivo, tedaj enako pognojeno in obdelano; le toliko smo mu poboljšali, da smo samega, — domačega pa med drugo žito sejali. „Veliko korenje“ je zrastlo daljše od domačega, vendar debelše in boljše ni nič bilo, in tedaj domačega korenja še dozdaj ni prekosilo. — Slišal sem tudi unidan nektere naših kmetovavcov se od ajde pomenkovati, kteri so uganjevali: kako bi kaj bilo, če bi zanaprej ajdo dvakrat sejali, spomladi in na jesen? — Djal sem, da bi bilo tudi to nevarno, in da bi se težko splačalo ali pa celó v škodo šlo, — toda odgovorili so mi, da se jim ajdov kruh in ajdovi politi žganci še nekako naj bolje prileže jo **) itd. Tudi tur-

*) Rozgna bolezen, kolikor se je je pri nas pokazalo, se je le malo kde, morda na kakih brajdah, nahajala. Pis.

**) Res je, — pa če bi le tako negotovi ne bili! Slana se že več let bolj pogostoma primirja, kakor nekdaj. Dozdeva se nam, da je podnebje ene leta vse drugačno, kakor je včasih bilo. Kakošne zime, koliko snega smo kadaj imeli in kako dolgo — zdaj so nekako vse drugačne letine. Ali ni res? Od tod menda tudi mnoge bolezni krompirja, terte in druzih sadežev. V tacih okoljšinah ne smemo preterdovratni biti in se nekoliko ravnati po času, kteremu zapovedovati nemoremo, kakošen naj bode! Vred.

šice so se pri nas že sem in tje zlo poprijeli; edini zaderžek pa je le še, da je prav obdelovati niso še privajeni. — Sadja letos tudi pri nas ni bilo. Kadar pa je za-nj dobra letina, ga imamo veliko, posebno od kar se naši pridni sadjorejci ž njim tako verlo obnašajo. Pretečeni mesec, ko sem bero pobiral, sem v več krajih prav lepe verte in zalo sadje vidil. Posebno všeč mi je bilo pri našem vnetem sadjorejcu Francetu Bizjaku na Dražovniku, kjer ima vse polje okoli hiše z lepimi mladimi drevesci prepreženo. Pravil mi je, da ima okoli 3000 lepih drevesic raznih plemen. V njegovi hiši sem vidil naše „Novíce“, „Danico“ in na polici veliko drugih koristnih slovenskih bukev, ktere sam in svojim sosedom pridno prebira. Tako je prav! — V zadnji podružnici v Brezji sem v več hišah vidil stopo, v kteri iz prosa kašo pahajo. Pravili so mi, da si tukaj skorej vsaki kmetovavec pozimi toliko kaše napahà, da je ima celo leto zadosti, in nekteri še kupčujejo ž njo. — Ta naprava se mi je kaj pripravna zdela. Res bi bilo dobro, da bi si človek vsak v svoji hiši svoj mlin napravil in vse le doma mlel, ker nekteri mlinarji o sedanjih dragih časih nimajo ne mere ne vage. Ali znabiti mlinarji niso pod nobeno postavo? Želeti bi bilo, da bi se jim ojstro zapovedalo, kaj je pravo. Vsak delavec je svojega plačila vreden, in tudi mlinar svojega, — toda tacega vendar ne, kakor ga nekteri mlinarji dandanašnji imajo! „Novíce“ so o tem že večkrat tožile — pa je še vse pri starem!

Iz Ljubljane. V petek (15. dec.) bode 50 let, kar so presvitli ljublj. škof in knez Anton Alojzi péli pervo sv. mašo. V spomin tega dneva, ki ga bo tudi Ljubljana radostno praznovala, bojo obhajali presv. škof sv. mašo na tihem v kapeli škofijski, v nedeljo potem pa jo bojo péli očitno v stolni cerkvi. — V nedeljo popoldne so pokopali žl. gosp. dr. Maksimiliana Wurzbacha, ki je po dolgi bolezni v 74. letu svoje starosti umerl. Bil je rajnki starašina ljublj. advokatov in eden naj spoštovaniših mestnjanov. — Londonsko družtvo za podbudo umetnijstva in obertnijstva vesoljnih narodov je vodju ljublj. c. k. nadcolnije gosp. dr. Henriku Costa-tu častni naslov mesto-predsednika podelilo.

Novičar iz mnogih krajev.

Vojaški konji, ki jih austrijanska armada še potrebuje, se nakupujejo zdaj tudi v Gradcu, pa se bojo nakupovali tudi po druzih krajih Štajarskega, kar se bo pozneje na znanje dalo. — Ker je po pismih iz Oršove voda zdaj popolnoma pripravna za vožnjo, bo nek še letos 500.000 vaganov žita, ki v Oršovi leží, v Pešt se pripeljalo. — Tudi kožuhovina se bo podražila; ne le na Ogerskem se je nakupuje veliko za angleško in francosko armado v Krimu, ampak tudi v Bernu na Marskem. — Pogodba, od ktere smo že govorili, da bo naša vlada cesarske železnice Francozom v najém dala, se bo nek 12. dan t. m. podpisala v Parizu. — Goveja kuga se je razširila po vsi Moldavi. — Ukaz rusovskega cara prepoveduje, da iz Odese ne smé klavna živina, ne sirovo in ne nasoljeno meso; izvožnja loja pa ni zapopadena v ti prepovedi. — Na bojišču v Krimu se do 3. t. m. ni nič posebnega zgodilo. Zavezna armada je dokončala pred Sevastopoljem vse za naskok potrebne dela; zraven svojih vojakov pričakuje tudi 36.000 Turkov pod poveljstvom Omera-paša, ki, kakor smo že povedali, zdaj ne bo šel proti Prutu. Ko bo vsa nova pomoč skupej, bojo zavezniki začeli vojsko, če jih ne bo Menšikov prestregel z rusovsko armado, ker pisma iz Krima naznanjajo, da je že Menšikov tudi spet močán in se pripravlja na nov napad. Rusi so za brambo sevastopoljske luke spet potopili eno linejno barko. Angleži in Francozi bojo v Krimu (od morja pri Balaklavi do svojega tabora) napravili železnico, po kteri bojo topove in vse drugo, kar se jim po morji pripelje, v 7 minutah na mestu imeli. — Angleški vojvoda Cambridge je ob pamet prišel po mnozih mukah, ki jih je prestal v Krimu. Princ Napoleon je zdrav, pa želí na Francosko nazaj, ker nek armada ž njim ni zadovoljna. — Celi svet ugibuje zdaj zvezo austrijanske armade s francosko-angleško, in ker še nič prav gotovega ne vé, ji vsak kaj druzega podtikuje; francoski, za vojsko vneti stranki ni nič po volji; cesar Napoleon pa ima še vse zaupanje do austrijanske vlade. — Rusovski minister Nesselrode je pisal rusovskemu poročniku v Berolin 6. dan nov., da je car Nikolaj pripravljen, na podlagi znanih 4 terjatev se pogojevati za mirno spravo; vendar je pri ti obljubi toliko priderżkov, da bo težko kaj, če na poslednjo trojno zvezo ne pride iz Petrograda zaveznikom ugodniši odgovor. — Nova prememba turških ministrov nima druge važnosti, kakor to, da kaže spet večjo veljavo angleške vlade pri sultanu, zakaj novi vezír Rešid-paša in pa novi minister unanjih oprav Ali-paša sta iskrena prijatla angleške politike. — Večina deržavnega zbora v Madridu je dala novemu ministerstvu svojo zadovoljnost na znanje; to je znamenje, da bo španjska dežela se pomirila v pošteni ustavni vladi. — Drugo posvetovanje rimskega zbora, kakor se v časopisih bere, zadeva nek novo osnovo novicijatov tako imenovanih ojstrejših miniških redov; dosedanji enoletni novicijat se ima nek podaljšati na 3 ali 4 leta.

Pogovori vredništva.

Gospodu Križnogorskemu: Mnenje Vaše, ki ste ga nam razodeli zavolj hudobnih poškodovavcev posajenih drevés, je resnično dobro, al nikakor ni misliti, da bi se nasvetovano hotlo izpeljevati. To pa je tudi resnično, kar pravite, da se taki hudobneži le redkokterikrat zvéjo. Čudno je le to, da še taka derhal ima skrivavcev; saj ni misliti, da bi se to moglo vselej tako skrivaj delati, da bi hudobneža nihče ne vidil! Dokler pa ne bojo soseske same pazile na take potepúhe in jih ovadovale, kakor je njih dolžnost v občinski prid, jih tudi postava pokoriti ne more. — Gosp. J. K. v Cl.: V laškem časniku nasvetovano ravnanje: sadne vejice vtikati v krompir itd. je bilo v „Novícah“ že razglašeno, pa po skušnjah ne poterjeno.

Milodari.

Za pogorelce Podhoščane:

Od nekega mojstra in mestnjana ljublj. 1 fl.

Za pogorelce na Bločicah:

Od nekega mojstra in mestnjana ljublj. 1 fl.

Stan kursa na Dunaji 11. decembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	84 $^1/_5$ fl.		Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 $^1/_2$ fl.
	4 $^1/_2$ „	72 $^5/_8$ „		Windišgrac. „ „ 20 „	28 $^3/_4$ „
	4 „	64 „		Waldštein. „ „ 20 „	29 $^3/_4$ „
	3 „	50 „		Keglevičeve „ „ 10 „	11 $^3/_8$ „
	2 $^1/_2$ „	41 „		Cesarski cekini	5 fl. 51
Oblig. 5 % od leta 1851 B		94 „		Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 44
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %		75 „		Suverendor	17 fl. 10
Zajem od leta 1834 . . .		231 „		Ruski imperial	10 fl. 2
„ „ 1839 . . .		129 „		Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. 20
„ z loterijo od leta 1854		98 $^1/_4$ fl.		Angležki suverendor .	12 fl. 4
„ národni od leta 1854		87 $^5/_8$ „		Nadavk (agio) srebra:	na 100 fl. 24 $^3/_4$ fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 6. dcembra 1854: **9. 37. 80. 39. 28.**

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 20. decembra.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*